MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR DR.
MARIO SCERRI

Seduta tat-22 ta' Lulju, 2010

Talba Numru. 103/2005

Avviz Numru 103/2005

Gatt Ready Mix Ltd. [C9169]

vs

Anthony Camilleri [ID.80548(G)]

It-Tribunal,

Ra l-avviz tat-talba pprezentat fis-16 ta' Dicembru 2005, li permezz tieghu s-socjeta' attrici Gatt Ready Mix Ltd. qed titlob li l-konvenut Anthony Camilleri jigi kkundannat ihallasha s-somma ta' hames mija u wiehed u tletin Liri Maltin u tlieta u erbghin centezmi (Lm531.43), illum ekwivalenti ghal elf mitejn u seba' u tletin Euro u disgha u sittin centezmi (€1237.69), rapprezentanti xoghol ta' konkos li sar fuq inkarigu tal-konvenut fi Trq Wied Il-Mielah, Gharb, Ghawdex ;

Il-konvenut permezz tar-risposta tieghu pprezentata fis-6 ta’ Jannar 2006, eccepixxa :

1. Il-preskrizzjoni kemm ta’ hames snin a tenur tal-rtikolu 2156(f) tal-Kodici Civili kif ukoll dik ta’ tmintax -il xahar a tenur tal-artikolu 2148(b) tal-istess Kodici ;

2. Illi fil-meritu u minghajr pregudizzju ghal premess, il-konvenut mhuwiex debitur lejn l-attur ghal ebda ammont ta’ flus.

3. Salvi eccezzjonijiet ohra fid-dritt u fil-fatt.

Sama’ l-provi ;

Ra l-atti u d-dokumenti kollha ;

Sama’ lid-difensuri tal-partijiet ;

Ra li l-kawza thalliet ghallum ghas-sentenza ;

Ikkunsidra :

Illi s-socjeta’ attrici qed titlob li l-konvenut jigi kkundannat li jhallasha s-somma ta’ elf mitejn u seba’ u tletin Euro u disa’ u sittin centezmi (€1,237.69), u dan in kwantu ghas-somma ta’ sebgha mija u tnax –il Euro u hamsa u hamsin centezmi (€712.55) prezz ta’ konkos li gie supplit lill-konvenut mis-socjeta’ attrici u ghall-uzu tat-*tractor* biex ingarr dan il-konkos minn fuq it-*truck* tar-*ready mix* ghall-post fejn riedu l-konvenut, u in kwantu ghall-bilanc huwa hlas ta’ mghax minn meta gie kkonsenjat dan il-konkos lill-konvenut f’April 1994 sa April 2005 ;

Illi mill-provi li jemergu mill-atti tal-kawza jirrizulta li fis-sena 1994 il-konvenut kien ordna xi jardi tal-konkos minghand is-socjeta’ attrici biex ta l-bejt ta’ kamra jew mahzen li kien bena f’ghalqa fl-inhawi maghrufa bhala ‘Tal-Imtiehen’ fil-kuntrada ta’ Wied Il-Mielah fil-limiti tal-Gharb, Ghawdex. Dan mhuwiex kontestat lanqas mill-konvenut billi hu stess ikkonferma fix-xhieda tieghu tat-3 ta’ Ottubru 2008, a fol.71 tal-process li kien ordna dan il-

konkos. Spjega wkoll fl-istess xhieda tieghu li kien spicca bil-kwistjonijiet mas-socjeta' attrici billi deherlu li s-socjeta' attrici ma kelliex izzommlu ebda hlas tal-uzu tat-*tractor* u billi lanqas ma kien qabel mal-kont tas-socjeta' attrici billi skond hu, is-socjeta' attrici kienet qed titolbu hlas zejjed minhabba jardi zejda ta' konkos minn dak li kien gie supplit lilu. Madanakollu il-konvenut iddikjara li huwa kien hallas il-kont kollu pero' spjega li lil min kien hallas il-flus ma jiftakarx, kemm kien il-kont li hallas ma jiftakarx, u lanqas ma pproduca ebda ricevuta tal-hlas jew ressaq xi prova ohra ta' kif kien gie saldat dan il-pagament tal-konkos ;

Issa huwa minnu illi fil-kors ordinarju tal-process min jallega l-pagament dan irid jissostanzjah - *"la prova del pagamento e' a peso del convenuto che lo allega*" – ara P.A., **Azzopardi vs Cutajar**, deciza fit-30 ta' Gunju, 1982, u l-gurisprudenza hemm kwotata. L-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fil-kawza : **Cassar vs Agius**, deciza fis-7 ta' Lulju, 1924, qalet li l-piz tal-prova tal-pagament hu fuq il-konvenut li jallegah u jekk ikun hemm xi dubju, dak id-dubju ghandu jigi risolut favur l-attur [ara wkoll P.A., **Seychell vs Gabriele**, deciza fid-29 ta' Lulju, 1982; P.A. **Satariano vs Saliba**, deciza fl-1 ta' Ottubru, 1982; Qorti Tal-Kummerc, **Scicluna vs Mizzi**, deciza fit-28 ta' Marzu, 1988; u P.A., **Scicluna vs Cutajar**, deciza fit-30 ta' Gunju, 2000] ;

Biex jaghmel din il-prova l-konvenut mhux necessarjament ghandu jipproduci ricevuti. Provi ohra konvincenti jibbastaw skond ic-cirkostanzi u l-fatti tal-kaz li jkun, kif emergenti mir-rizultanzi processwali [Appell Kummercjali, **Avv. J. Buttigieg noe vs Jos. Portelli noe**, 26 ta' Jannar 1976; Appell, **Joe Chetcuti noe –vs- Joseph Pearson et noe**, 5 ta' Ottubru 1998]. Kif professat fis-sentenza riportata **Vol. XLIII.ii.624**, "*il-pagament jista' jigi provat bil-mezzi kollha ammessi u rikonoxxuti mid-dritt probatorju, jigifieri bi provi diretti, bhal dokumenti, xhieda, u l-konfessjoni tal-kreditur, kif ukoll bi provi indiretti, bhal ma huma l-prezunzjonijiet u l-indizji kapaci li jikkonvincu lill-gudikant*";

Dan mhux strettament il-punt hawn gjaladarba skond l-ordni logiku tar-regoli probatorji jinkombi lill-attur b'obbligu u fl-ewwel lok illi jipprova b'mod adegwat l-allegazzjoni centrali tieghu illi l-konvenut huwa debitur tieghu. Sakemm dan ma jaghmlux il-konvenut jibqa' assistit mill-principju illi l-piz tal-prova huwa l-ewwel mixhut fuq l-attur. Huwa biss f'kaz illi l-attur ikun irnexxielu imqar *prima facie* jistabilixxi t-tezi tieghu illi mbaghad il-piz tal-prova jisposta ruhu ghal fuq il-konvenut. Kif jinghad mill**-Phipson "On Evidenc**e", 11 th Edition, para 103 *"In civil cases the evidential burden may be satisfied by any species of evidence sufficient to raise a prima facie cas*e". L-istess awtur jispjega wkoll (op cit, para 91) illi r-regola *"Ei qui affirmat non ei qui negat incumbit probatio" "is adopted principally because it is but just that he who invokes the aid of the law should be the first to prove his cas*e". Minn dawn il-konsiderazzjonijiet huwa logiku illi qabel il-prova tal-pagament da parti tal-konvenut, li hu imprexxindibilment kien ikun obbligat jaghmel, l-ewwel stava ghall-attur illi jissodisfa lill-Qorti bi grad ta' prova li ma tkunx wahda merament possibbli imma bazata fuq il-probabilita' [Appell Inferjuri, **Joseph Camilleri vs Emanuel Calleja**, 20/01/2003]. Ezaminati l-provi, dan it-Tribunal huwa soddisfatt li din il-prova s-socjeta' attrici lahqitha billi bhala fatt lanqas ma jmerih il-konvenut li dan il-konkos kien gie ordnat minnu u li kien gie kkonsenjat lilu. Tant hu hekk li l-konvenut ukoll semma' li dwar il-hlas tat-*tractor* huwa kien ikkwistinja mas-socjeta' attrici billi kien deherlu li ta' dan is-socjeta' attrici ma kelliex izzommu ebda hlas, kif ukoll kien ikkwistinja mas-socjeta' attrici dwar il-kont il-ghaliex ma kienx qabel mal-ammont ta' jardi li tieghu s-socjeta' attrici kienet qed titolbu l-hlas ghalkemm minn naha tieghu l-konvenut baqa' ma gab ebda prova ta' kemm konkos zejjed is-socjeta' attrici kienet qed titolbu l-hlas, u fin-nuqqas ta' tali prova dan it-Tribunal qed iqis li l-ammont ta' jardi ta' konkos indikat fil-kont tas-socjeta' attrici huwa wiehed korrett. Gialadarba s-socjeta' attrici rnexxielha tipprova li x-xoghol ordnat mill-konvenut kien ittiehed, issa sta ghall-konvenut li jipprova l-pagament li hu stess jiddikjara li kien issaldah ;

Jibda biex jigi osservat illi fejn il-verzjonijiet provvduti mill-kontendenti dwar dan il-hlas, jinsab deciz illi ‘mhux kwalunkwe’ tip ta’ konflitt ghandu jhalli lill-Qorti f’dak l-istat ta’ perplessita’ li minhabba fih ma tkunx tista’ tiddeciedi b’kuxjenza kwieta u jkollha taqa’ fuq ir-regola ta’ l-*in dubio pro reo*. Il-konflitt fil-provi, sakemm il-bniedem jibqa’ soggett ghall-izbalji tal-percezzjonijiet tieghu u ghall-passjoni, huma haga li l-Qrati jridu jkunu dejjem lesti ghaliha .... Meta l-kaz ikun hekk, il-Qorti m’ghandhiex taqa’ comb fuq l-iskappatoja tad-dubju, imma ghandha tezamina bl-akbar reqqa jekk xi wahda miz-zewg verzjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita’ u specjalment dwar il-konsistenza u verosomiljanza, ghandhiex teskludi lill-ohra, anke’ fuq il-bilanc tal-probabilita’ u tal-preponderanza tal-provi, ghax dawn, f’kawza civili, huma generalment sufficjenti ghall-konvinciment tal-gudikant .... Anzi’, f’kazijiet bhal dawn, aktar ma jkun il-konflitt bejn verzjoni u ohra, aktar tidher il-possibilita’ tal-qerq da parti ta’ xi wiehed mill-kontendenti .’ [Prim’Awla, **Carmelo Farrugia vs Rokku Farrugia**, 24 ta’ Novembru 1966, per Imhallef Maurice Caruana Curran]. F’sentenza ohra l-imsemmi Imhallef insenji kien ippreciza illi ‘fi kwistjoni ta’ kredibilita’ u apprezzament ta’ provi il-kriterju ma huwiex jekk il-gudikant assolutament jemminx l-ispjegazzjoni imma jekk l-ispjegazzjoni hiex possibbli u minn lewn id-dinja fic-cirkostanzi zvarjati tal-hajja.’ [Appell Sede Inferjuri, **Joseph Borg et vs Joseph Bartolo**, 25 ta’ Gunju 1980] ;

Dan it-Tribunal fela bir-reqqa l-provi kollha u mhuwiex moralment konvint li l-konvenut kien issalda l-kont kollu tal-konkos li kienet issupplixxietlu s-socjeta’ attrici, u ma rnexxielux jiddisimpenja ruhhu minn din il-prova. Tant li l-konvenut kien spicca hazin sew mas-socjeta’ attrici li hu stess jikkonferma li kien qal kliem lil Mario Gatt li huwa wiehed mid-diretturi tas-socjeta’ attrici, fis-sens biex ma jkellmux aktar u ma jharisx lejn wiccu kull fejn jarah. Il-konvenut jikkonferma wkoll li minn dak in-nhar li hu kien ikkwistinja ma’ Mario Gatt, la hu u lanqas Mario Gatt ma kienu regghu tkellmu. F’dawn ic-cirkostanzi huwa altru li jekk il-konvenut kien verament issalda l-kont mas-socjeta’ attrici, li kellu jesigi ricevuta tal-hlas, u mhux kif qal hu

stess in kontro-ezami li s-socjeta’ attrici ma kienet hargitlu ebda ricevuta. Il-konvenut ma gab ebda prova sodifacenti biex juri li hu kien hallas kollox, u ghalhekk dan it-Tribunal ghandu jaccetta l-verzjoni tas-socjeta’ attrici li kien sar biss hlas akkont billi tinsab sostnuta bid-dokumenti esibiti. ‘*Min jallega l-pagament ghandu jipprovah ghas-soddisfazzjon tal-Qorti, u fid-dubju u fin-nuqqas ta’ ricevuta ghandha tipprevali l-prezunzjoni li d-dejn ma thallasx* (Kollez. XXXVII.i.535), *jekk ma jigix pruvat, kif del resto ma sarx, b’mezzi ohra li l-attur huwa sodisfatt.* (Kollez. XXXV.iii.604; App. Inf. In re. ‘Cassar v Agius’, deciz fid-9 ta’ Lulju, 1924; P.A. in re ‘Cricchiola v Pulis’, deciz fid-19 ta’ Jannar 1965)’ [P.A., **Giuseppe Darmanin vs Salvatore Muscat**, deciza fit-23 ta’ Frar 1965] ;

Il-kwistjoni bejn il-partijiet tibqa’ ghalhekk mhux daqstant jekk il-konvenut huwiex debitur lejn is-socjeta’ attrici, izda pjuttost f’liema ammont ta’ flus huwa debitur il-konvenut lejha. Dan it-Tribunal ezamina bir-reqqa kollha l-provi u ma jistax jaqbel ghal kollox mal-konteggi tas-socjeta’ attrici. Ghalkemm is-socjeta’ attrici tikkontendi li minghand il-konvenut kienet irceviet pagament wiehed biss akkont, kienet hi stess li esibiet zewg ricevuti bin-numri 000842 u 000850, it-tnejn ghall-ammont ta’ tlieta u erbghin liri Maltin u hamsa u sebghin centezmi (Lm43.75) –il wiehed, illum ekwivalenti ghal mija u wiehed Euro u wiehed u disghin centezmi (€101.91) –il wiehed. Fiz-zewg kazijiet il-hlas li ghalih kienet harget r-ricevuta kien sar akkont. Jirrizulta ndubbjament minn ezami ta’ dawn iz-zewg ricevuti li l-konvenut kien ghamel mill-inqas zewg pagamenti u mhux wiehed, liema hlas jirrizulta wkoll minn dawn ir-ricevuti li ma kienx sar lill-istess persuna kif jidher car mill-kalligrafija ta’ fuqhom, id-data kif miktuba, u mill-firma tar-ricevent li mhumiex identici. Mill-provi li ressqet is-socjeta’ attrici stess, m’hemmx dubbju li l-konvenut kien hallasha l-ammont ta’ Lm43.75 darbtejn, u cioe’ Lm87.50, illum ekwivalenti ghal €203.82, u ghalhekk mill-ammont li qed jigi minnha reklamat fi hlas ta’ konkos u l-uzu tat-*tractor* trid titnaqqas is-somma ta’ mitejn u tliet Euro u tnejn u tmenin centezmi (€203.82) ;

It-talba attrici timmerita ghalhekk li tigi milqugha limitatament ghas-somma ta’ hames mija u tmien Euro u tlieta u sebghin centezmi (€508.73) ;

Ghaldaqstant ghall-motivi premessi dan it-Tribunal qed jaqta’ u jiddeciedi l-kawza billi filwaqt li jichad it-tieni eccezzjoni tal-konvenut, jilqa’ t-talba tas-socjeta’ attrici limitatament ghas-somma ta’ hames mija u tmien Euro u tlieta u sebghin centezmi (€508.73). Wara li qies ic-cirkostanzi kollha, u senjatament il-fatt li l-konteggi li gew pprezentati mis-socjeta’ attrici mhumiex korretti sal-ahhar u li l-konvenut baqa’ qatt ma gie nterpellat b’ittra ufficjali ghall-hlas tas-sorte bl-imghax, dan it-Tribunal iqis li jkun gust u ekwu li l-imghax ghandu jibda jiddekorri fuq dan il-bilanc b’effett minn notifika tal-avviz tat-talba sal-effettiv pagament, u mhux kif mitlub ;

Bl-ispejjez kontra l-konvenut filwaqt li dawk relatati mas-sentenza parzjali tat-30 ta’ Dicembru 2008, ghandhom jibqghu kif hemm gew regolati.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------